

Langbroek over de Menselijke Maat

Geachte raadsleden,

Over de opvang van asielzoekende mensen kan veel worden gezegd. In sociaal-maatschappelijke zin, in politiek-bestuurlijke zin, in de zin van een ambtelijk beleidsinstrument waarmee je (te) creatief aan de slag kunt gaan. Maar hoe je er ook over wilt spreken, in de kern draait asielbeleid om mensen. Mensen die om veiligheidsredenen zijn gevlucht. Voorgoed weg van hun vaste plek, op naar ... ja, naar waar eigenlijk? Naar Nederland, Wijk bij Duurstede, Langbroek? Waarschijnlijker is dat men vertrekt omdat blijven in dood dan wel verderf eindigt. En dat de bestemming een wensrichting heeft, Europa bijvoorbeeld, omdat het daar veilig is, is ook niet onlogisch. In Europa heerst immers vrede, leeft men in rechtstaten en worden mensenrechten gerespecteerd. Of men er dan ook daadwerkelijk aankomt is overigens nog bepaald geen zekerheid, maar afhankelijk van geld, gids en een gezonde dosis geluk.

Dit betoog gaat niet over arbeidsmigranten. Niet over de mate van integratie van mensen met een migratie achtergrond. En ook niet over de vraag of het wel of niet rechtvaardig is om asielzoekende mensen op te vangen. (Dat is het namelijk naar onze overtuiging zeer zeker wel.)

Dit betoog gaat over een overheid die in onze ogen emotioneel, disfunctioneel en onbetrouwbaar acteert. En een deel van de kosten van daaruit voortkomend asielbeleid betreffende uitvoering van de zogenaamde spreidingswet, tamelijk achteloos en nodeloos in de samenleving, in dit geval de Langbroekse, laat vallen.

Met dit betoog beogen wij u, onze raadsleden, zodanig te informeren dat u gezamenlijk de menselijke maat terugbrengt in de besluitvorming betreffende het uiterst gevoelige thema van asielopvang.

Een emotionele overheid

Ter Apel en Budel zitten vol, de spreidingswet moet verlichting brengen. Vele schouders maken licht werk. Nobeledachte, nastrevenswaardig doel. Burgmeesters en wethouders in den lande slaan de handen ineen en beloven elkaar steun bij het verdelen van Ter Apel-achtige pijn.

Ondanks dit lovenswaardige initiatief, is het de vraag waarom bestuurders dit doen als de op zich gerechtvaardigde *onthoping* van Ter Apel ook leidt tot *ophoping* van opvang problematiek in met name kleine dorpskernen zoals in dit geval in Langbroek, alwaar het gemeentebestuur voornemens is om 60 asielzoekende mensen – mogelijk zo'n 600 over de contractperiode van 10 jaar - in 8 nog te bouwen woningen op te vangen, een roulerende 8 per woning in dit geval - over menselijke maat gesproken ... - , in een plattelandsplaatsje met 1800 inwoners zonder noemenswaardige voorzieningen?

Waarom, beste raadsleden, stellen gemeentelijke, provinciale en landelijke bestuurders hun collegiale hulpbereidheid aan elkaar zo ogenschijnlijk achteloos en nodeloos boven directe belangen, wensen en angsten van hun eigen inwoners in kleine dorpskernen, terwijl er, verwijzend naar onze Asielhoepel, alternatieven zijn?

Asiel-hoepel

Kenmerkende begrippen voor een Asiel-hoepel zijn:

Wat is de context waarbinnen aan een visie gewerkt wordt:

- De meningen over het wel/ niet openstaan voor asielzoekers in Langbroek liggen ver uit elkaar;
- De Langbroekse grondhouding is er een van 'met elkaar voor elkaar';
- Zorgen zijn er Langbroek breed over prioritering: het aanbod woningen, werk, voorzieningen voor Langbroekers is al (veel) te lang, te gering;
- Zorgen zijn er ook over het aantal woningen, voorzieningen, werkmogelijkheden en verbindingen voor asielzoekers in het algemeen, en grotere groepen asielzoekers in het bijzonder;
- Verveling bij huis, op straat en in omliggende buurten worden gevreesd;
- Zichtbare locatiebeveiliging (een 'gevangenis') binnen het dorp wordt als volstrekt onwenselijk ervaren;
- Het voor korte tijd op 1 locatie (steeds her)plaatsen van grotere groepen asielzoekers (> 15) met weinig kans op nodige, echte integratie wordt breed als niet humaan beschouwd.

Begrippen waarop beleid overwogen zou kunnen worden uitgaande van de door de gemeente gestelde randvoorwaarde van evenredige verdeling van 150 asielzoekers over Wijk, Cothen en Langbroek:

- Echte Integratie: taal, werk, verenigingsleven, aanpassing aan/ respect voor Langbroekse cultuur;
- Klein groepje: biedt kans op echte integratie;
- Jong groepje: biedt kans op echte integratie;
- Vast groepje: biedt kans op echte integratie;
- Gespreide opvang: biedt kans op echte integratie.

Voorjaar 2024

Een disfunctionele overheid

De handelingsvrijheid van de bestuurders van nu wordt niet alleen begrensd door wetten, regels en politieke kaders, maar ook door voorgangers. Op het asioldossier kan hun acteren niet los worden gezien van het gedraai, geblunder en gelieg van de Verdonken, Broekers Knollen en Marjolijn Fabers van deze wereld, met als gevolg een totaal verstopte immigratieketen, een verstoord beeld van wat asielzoekende mensen zijn, en een samenleving die zich in Lijphardiaanse zin weer in zuilen lijkt terug te trekken.

Maar hoe rechtvaardig is het als bestuurders ondanks deze historische actualiteit, waaraan zij zelf wellicht niets of maar weinig aan hebben bijgedragen, hun impactvolle beleidszinnen zonder nuance onverkort doorzetten, met name in kleine dorpskernen zoals die van Langbroek?

Tegelijk, waarom zou zo'n gemeenschap bestuurlijk voorgenomen gemeentelijk asielbeleid, gegeven de over jaren georganiseerde chaos in de opvangketen maar klakkeloos, getrouw of kritiekloos moeten volgen? Of, daar even wat langer bij stilstaand: waarom zou u dat moeten als raadsleden?

Een "onbetrouwbare" overheid

Onevenredige verdeling De Wijkse wethouder voor Financiën en Asiel (...) heeft Langbroek een evenredige verdeling van de 152 asielzoekende mensen over de drie dorpskernen van Wijk in het vooruitzicht gesteld. In plaats van 18 (waarvan 12 in de kern) bedeeft hij Langbroek, de kleinste van de drie, er nu 60 (in de kern) toe, oftewel 40% van het Wijkse totaal.

Bouwen voor 'van buiten' De betreffend wethouder rechtvaardigt zijn daadkrachtige optreden met het bouwen voor eigen bevolking, starters in het bijzonder. Een nobel streven dat voor het samenvatten door B&W van 8 starterswoningen in een pakketje van 24 met daarbij 8 voor spoedzoekers en nog eens 8 voor asielzoekers op de Boomgaard II, aanvankelijk (in maart 2024) wel wat steun opriep bij enkelen in de Langbroeks gemeenschap. Maar doofde op het moment dat de nu voorliggende plannen (in september 2024) duidelijk werden.

Bouwen buiten de rode contour In de PPWW 2023 biedt de Provincie op grond van artikel 9.12 van de Interim Omgevingsverordening Utrechtse gemeenten ruimte om ten behoeve van de lokale vitaliteit hun kernen met tot 50 woningen uit te breiden. Voor Langbroek voorziet de wethouder een bouw van 74 woningen buiten de rode contour: de maximale 50 op het Volkstuinencomplex en nog eens 24 extra op de Boomgaard II. Hoe kansrijk is dit?

Geen plan B Het bestuur heeft geen plan B voor als het toch anders dan gewenst gaat op de beoogde AZC-locatie in Langbroek. Het is bekend dat het COA geen tijd of expertise heeft om kleine AZC locaties zoals die geprojecteerd op de Boomgaard II passend te managen. Het is bekend dat de politie geen capaciteit voor COA-achtige taken heeft. En het is bekend dat de gemeente - nagenoeg failliet - geen budget heeft voor extra BOA's of gemeentewerkers. Maar ondanks al die voorkennis is de wethouder toch voornemens een potentieel zeer impactvol risico ongedekt in de Langbroekse gemeenschap te brengen. Waarom? Vanwege een kans op extra woningbouw?

Detournement de pouvoir Zou dat zo zijn dan lijkt het verstandig om even uit het verblindende licht van het "bouwen, bouwen, bouwen" te stappen en de vraag te stellen of de wethouder in zijn dadendrang niet het wettelijke verbod op *detournement de pouvoir* met voeten dreigt te treden. Dus een wet, in dit geval de spreidingswet, mis-gebruikt om er een ander doel mee te verwezenlijken dan in die spreidingswet is opgenomen, in dit geval het (versneld) bouwen van extra woningen buiten een rode contour.

De raad doet er goed aan het "machtsmisbruik" dat deze wethouder lijkt te gaan plegen diep te doorgronden zodat ze er zeker van is dat de juridische weg die de wethouder is ingeslagen een kansrijke is, en er niet door de rechter vanaf gebracht kan worden. Dit eens temeer als de wethouder in het AD UN van 27.09.2024 laat optekenen door de gemeenteraad op deze weg te zijn gezet; een weg waar hij op aansporen van de Wijkse raad de opvang van asielzoekende mensen afhankelijk maakt van het mogen bouwen van extra woningen; extra woningen als harde randvoorwaarde voor opvang. *Detournement de pouvoir avant la lettre*, nietwaar?

Oneindig WOO verzoek Het WOO verzoek dat namens het Dorpsplatform bij de gemeente Wijk bij Duurstede is gedaan om inzage in de besluitvorming rondom asielopvang te krijgen levert als het aan de gemeente ligt pas in juni van volgend jaar op. Drie maanden nadat de gemeente het definitieve besluit over opvang wil nemen. Het Dorpsplatform werkt nu op eigen initiatief aan een alternatieve, beperkte onderzoeksvraag om zo snel als mogelijk over zoveel mogelijk relevante informatie te kunnen beschikken. Waarbij, in het geval het al lukt om voor besluitvormingsdatum te leveren, gevreesd moet worden niet alleen voor een betekenisvol inhoudelijk informatieverlies als gevolg van de beperkte aanpak, maar ook voor te late aanlevering in relatie tot de verwerkingstijd die nodig is om te informatie te lezen, te doorgronden en te benutten.

Langbroek inhoudelijke en juridisch genegeerd Van Langbroek was vanaf maart van dit jaar bekend dat zij zelf aan een plan zou werken om haar – let op: evenredige deel op zich te nemen. De beleidshoepel die hiervan sinds half mei van dit jaar het product is, is inhoudelijk en procesmatig-juridisch door het gemeentebestuur tijdens de belangrijkste beleidsfase die er is, de ontwikkelfase, genegeerd.

Zo is Langbroek in september van dit jaar volledig door het gemeentebestuur overvallen door de selectieve verspreiding van haar non-participatieve asielplannen terwijl een afspraak om de Langbroekse asielhoepel te bespreken al lang, te lang naar de smaak van het bestuur van het Dorpsplatform Langbroek, in bestuurlijke agenda's stond. En dit terwijl gemeente en Dorpsplatform juridisch zijn gebonden aan een convenant dat in 2011 overeen is gekomen en waarin onder meer, verwijzend naar artikel 3 lid 3, staat dat "het Dorpsplatform door de gemeente op een zodanig tijdstip bij de gemeentelijke beleidsvorming wordt betrokken, dat het daarop nog een wezenlijke invloed kan uitoefenen".

De bredere context

Dit gemeentebestuur is voornemens om in één klap 50 nieuwe woningen op het Volkstuinencomplex te bouwen. En nog eens 24 extra op de Boomgaard II. In één klap voegt het bestuur zo ongeveer 225 nieuwe bewoners aan de Langbroekse dorpskern toe, een plotse toename van 13%. En verandert de Boomgaard II *en passant* in een structurele doorstroomlocatie voor "niet wortelende" mensen als asielzoekers (in 8 woningen), spoedzoeker (in 8 woningen) en starters (in 8 woningen). Allemaal mensen die, hoe naar soms ook, op doorreis zijn, niet wortel in Langbroek kunnen of willen schieten. Onderweg zijn naar verder, meer of beter.

En als dat nou zou zijn in een stadse omgeving met alle voorzieningen van dien dan zou je kunnen zeggen: waar gaat het nu over, dat aantal? Maar die vlieger gaat niet op voor Langbroek, een plattelandsgemeente zonder toereikende voorzieningen en daarom in meerderheid (99%; telling dd 25.09.2024) van mening dat dit Grande Project van het Wijkse college van B&W te groot is, te snel gaat en voor overlast gaat zorgen. In fysieke zin, de enorme bouwput die het dorp zal zijn. In financiële zin, waardedaling van woningen. In juridische zin, het verbod op *detournement de pouvoir* en het niet naleven van het convenant. En in sociaal maatschappelijke zin, een tekort aan scholen, huisartsen, winkels, wegen, parkeerplaatsen en, terug naar de asielopvang-kern van dit betoog een chronisch tekort aan afleiding, vertier en zingeving vooral voor die die er 24/7 op aangewezen zullen zijn.

Gevolgen

Voor het oplossen van haar budgetprobleem vanaf in het bijzonder het zogenaamde Ravijnjaar doet dit gemeentebestuur bij monde van de wethouder voor Financiën een beroep op de draagkracht van Wijk, het collectieve vermogen om langs de klippen van de tekorten heen te participeren. In reactie daarop zeg ik u dat de wethouder zich de moeite in Langbroek kan besparen. Participatie is aan hem, door Langbroek niet te hebben betrokken bij de beleidsontwikkeling tijdens de belangrijkste fase waarin aantallen, locatie en aanpak voorlopig zijn besloten, niet besteed. En overigens om dezelfde reden ook niet aan zijn collega die participatie in zijn portefeuille heeft. Of aan de burgemeester die haar (functionele) handtekening onder het convenant van 2011 heeft staan.

Zij staan er, net als wij, alleen voor. Denkend aan het Grand Project voor Langbroek van het college in het algemeen, en voor wat betreft de Boomgaard II en het voorgenomen asielbeleid in het bijzonder.

Alleen als Langbroek, maar niet berustend.

Adviserende vraag

En bij het centrale punt van asielopvang in Langbroek weer aangekomen en afrondend, is de vraag die nu rest hoe u als raadsleden voor Wijk bij Duurstede, als leden van het hoogste gemeentelijke orgaan; hoe u over het voorgenomen asielbeleid van dit bestuur en de ethische, maatschappelijke en juridische gevolgen ervan oordeelt.

Brengt u de menselijke maat terug in het gemeentelijke beleid en lukt het u om het participatieve tij keren?

Wij hopen het zeer.

Verantwoording

En voor wij u danken en groeten een korte verantwoording voor dit betoog, dit omvangrijke betoog, dit helaas te omvangrijke betoog. Het aan u als raadsleden gerichte betoog kent zijn legitimiteit in artikel 3 van eerder genoemde convenant. En omvangrijk is het geworden omdat onze inbreng, onze hoop, stelselmatig door het gemeentebestuur is genegeerd. En wij hieruit de teleurstellende conclusie hebben getrokken dat het het bestuur kennelijk niet om inhoud noch om “wezenlijke” samenwerking gaat als het daar beleidsmatig om gaat, maar om andere zaken. Welke? Geen idee en vandaar dat al zoekende de omvangrijkheid van de argumentatie over tijd allengs is toegenomen. Wij hadden het u graag bespaard. En het geheel overziende, hadden we onszelf graag een kwetsbare want kritische positie bespaard die het in zich heeft meegesleurd te worden in een sterke “voor of tegen maalstroom”. En daarom nog maar eens, los van ons respect voor direct betrokken bestuurders: Het voorgenomen asielbeleid betreft mensen, en moet daar ook over gaan. Langbroek wil haar verantwoordelijkheid nemen en helpen bij het ontlasten van “de Ander”. Alleen wil zij dat, met reden, niet volgens voorliggend plan en niet op de door het gemeentebestuur gehanteerde manier.

Langbroek, 26.11.2024

Bestuur Dorpsplatform Langbroek